

Erakkokääpä

Urskogsporing
Antrodia infirma

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Erakkokääpä kasvaa alustallaan pinnanmyötäisesti ja se on pienehkö ja pehmeä. Kuivana se muuttuu tanakaksi mutta hauraaksi. Reunus on kapea ja kuivana pillistöä vaaleampi. Pillipinta on puhtaanvalkoinen, mutta tummuu kuivuessaan kerman-, oljen- tai puunväriseksi. Kulmikkaita pillegä on 1–4 millimetrillä ja niiden väliseinät ovat hyvin ohuet. Itiöemän kokonaispaksuus on 1–3 millimetriä. Erakkokäävän itiöemä on yksivuotinen.

Elinympäristö ja levinneisyys

Erakkokääpä kasvaa yleisimmin männyllä, mutta toisinaan myös kuusella. Kasvualustat ovat kaatuneita ja suurikokoisia kelorunkoja, joiden pinta on lahonnut pehmeäksi. Erakkokäävän itiöemät kasvavat yleensä aina rungon alapinnalla lähellä maan rajaa. Erakkokääpää tapaa harvoin, mutta vanhoissa mätymetsissä esiintymät voivat olla suuria. Laji kasvaa pääasiassa Keski- ja Pohjois-Suomen vanhoissa suojelluissa metsissä, ja sitä tavataan harvinaisena myös Etelä-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Erakkokääpä on kärsinyt vanhojen metsien hakkuista ja lahoppuun määrän vähenemisestä. Se vaatii pitkän lahoppuujatkumon ja häviää, jos sopivaa kasvualustaa ei ole tarjolla. Suuri osa tunnetuista erakkokäävän kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuosituks

Erakkokäävän esiintymispaikka tulisi rajata metsänkäsittelyn ulkopuolelle ja esiintymispaikan ympäristö tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä. Lähialueiden kuolleet pysty- ja maapuut tulisi säästää. Suojelualueilla tulisi lahoppuujatkumon säilyminen turvata.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen kääväkkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinia 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Jorma Pennanen